

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește șonia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foiaie bisericească-politică.**Anul XX.****Blaj, 4 Iunie 1910.****Numărul 23.****DUPĂ ALEGERI.**

Deși încă nu s'au terminat în toate cercurile alegerile, unde noi avem candidați naționali — cel puțin până la oară, când dăm acestea la tipar, — putem deja să închiem bilanțul luptei noastre naționale în decursul acestei campanii electorale. Am zis și am accentuat într'un alt număr, că lupta noastră pentru drepturi în această țară, e luptă de existență și e inspirată de cel mai curat idealism, de cea mai caldă inimă românească, care ne-a călăuzit pe toți în zilele acestea dela Carpați și până la Someș, Tisa și Dunăre. Alegătorii români au știut — să mulțumească lui Dumnezeu, — că ce fac, că ce datorie au față de neamul lor, care le ceru ajutorul în zilele acestea, și așa s'au purtat de brav pretutindenea, încât au stors admirațiunea tuturor, mai ales a străinilor. La o astfel de luptă, la o astfel de jertfă nu este capabil alt neam — nu poate să fie!

Și cu toate acestea cel mai desăvârșit dezastru. Nu înfrângere, dezastru am suferit, cum închipui nu se poate.

Pe toate liniile am fost zdrobiți. Plângeam laolaltă cu toții: preoți, învățători, domni, țărani, femei, copii, plângeam de ciudă, de năcaz, plângeam plânsul celui drept, care se sbate, dar nimica nu poate face. Celce n-a fost la alegeri închipui nu-și poate cum au decurs acelea...

Din 15 deputați, câți am avut în dieta trecută am rămas cu vre-o 5—6 pentru cea viitoare. A căzut Dr. Maniu, Suci, Lucaciu, Goldiș, Petrovici, Popoviciu, au căzut unul după altul, și locul lor l-au luat alții străini de noi și de aspirațiile noastre.

V-om avea să tragem încă multe învățături din alegerile acestea. Am atras încă noi de cu vreme atențiunea lumii noastre politice, că o

luptă cu efect nu se poate duce, decât cu o organizație politică deplină. Și am zis atunci, că țaria noastră, residă în cercurile, unde noi vom putea colabora — la astfel de ventualitate, cu opoziția în contra guvernului. Altcum orice guvern ne poate da pe mâna unui jidan din Alba-Iulia, s'au de airea, care face alegeri cum îi place guvernului.

În afară de loviturile din afară, am avut și decepții provenite dela ai noștrii.

Am văzut preoți de ai noștrii bătând drumul Aiudului, în contra conclusului adus de partid, sub egida flamurei guvernului, care ne-a zdrobit în picioare; am văzut țărani inconștii turmentați, meseriași români din Blaj, cari trebuiau să țină seamă de sentimentul obștei românești.

Rușine să le fie!

* * *

Ci voi frați alegători, cari ați ridicat pe umerii voștri viguroși pe aleșii neamului — fiți de trei ori salutați pentru neclintita voastră alipire.

Voi ați fost mângâierea și înălțarea noastră în aceste zile de mahnire și de volnică înfrângere.

Ales voi, alegători ai Vințului-de-jos, pe cari am avut fericirea a vă urmări mai deaproape, ne-ați făcut zile de rară sărbătoare națională. Ați rămas neclintiți pe lângă acela, care e o fală a neamului și o pozoabă a parlamentului. Și nu v'ați rărit rândurile nici sub presiunea nici sub ispitirile de multe soiuri, cari se furișau în rândurile noastre. Ați rămas unul ca unul, credincioși alesului nostru, cu excepția minimală a câtorva transfugi, cari trebuiau să fie și ei — ca să se plinească Scriptura...

Cu flori și cu arc de triumf v'au întimpinat la plecare și la înapoiare doamnele și domnișoarele din Blaj, ca pe niște eroi ce erăți.

Eroi ai datoriei!

Noi nu v-am putut spune decât vorbe întrerupte, v-am strâns mâna și am tăcut mușcându-ne buzele.

Dar la hora mare ce s-a încins în grădina din Veza, când am văzut atâta însuflețire, în amestecul de dame costumate, preoți, învățători și țărâtime — am simțit că amărăciunea ni-se împrăstie încetul cu încetul și că sufletul nostru se înviorază.

Am înțeles belșugul de voie bună al inimilor noastre cari nu aveau de ce să se întristeze, știind, că și-au făcut datoria cu demnitate.

Și-am înțeles, că înfrângerea dela Vinț, departe de a fi o cădere e o înălțare, o strălucită biruință morală, care e mai presus de baionetele jandarmilor și de modul cum obișnuște a se practica constituția în nenorocita noastră țară.

Alegerea dela Vinț.

În nici un cerc electoral nu credem să se fi început lupta pentru alegerea de deputat în condiții mai priincioase, ca în cercul Vințului-de-jos, reprezentat în sesiunea trecută de distinsul nostru avocat Dr. Iuliu Maniu, fala parlamentului. Tot ce a avut Blajul mai inteligent, mai de inimă și mai însuflețit, toți s'au angajat a lupta din toate puterile pentru reușita acestui bărbat cu aprinsă și înflăcărată dragoste față de neamul său, pentru care a jertfit totul. Și deja cu prilejul adunărilor populare s'au remarcat îndată din însuflețirea cu care eră primit în toate comunele, că poporul întreg și în special alegătorii săi îi cunosc dragostea și prețuiesc după vrednicie toate jertfele lui. Și nu în o comună s'a rostit cuvântul: Dlor! nu mai trebuie să veniți la noi să ne îndemnați a vota cu Dr. Maniu, noi o știam aceea ca o sfântă datorință a noastră. De aceea nici guvernul na-

mai cercat să-i pună contra candidat, fiind sigur de cădere, de nu cumva vinea ticăloșia să cerce tot ce se poate, spre a zdrobi cu armele celea mai mizerabile, entuziasmul alegătorilor români.

Și când s'a văzut că nici slujba de birău, nici licențele de beatură nu folosesc nimica, s'a luat refugiu la amenințarea dascălilor și a preoților, că li-se vor lua ajutorul dela stat, s'au adus în o clipită toți pribegiții din America și s'au înviat morții din morminte. E greu, aproape imposibil a descrie tot ce a putut iscodi răutatea și mișelia omenească, ca să zdrobească biruința atât de sigură a drului Maniu. Și jidovitul satrap pus în fruntea comitatului cu ajutorul Românilor, a răspuns cu măsură scuturată și îndesată. A pus contracandidat de evreu, a numit president al alegerii pe un alt evreu, concrezând întreagă opera aceasta evreimeii din Alba-Iulia. Și jidovul ajuns mare și tare s'a achitat pe deplin de această însărcinare; inventând fel de fel de chițibușuri numai ca să scoată din urnă cu majoritate pe Mayer Ödön, avocatul Episcopului papistaș dela Alba-Iulia. Și în vreme ce alegătorii români erau respinși dela votare sub ne mai auzite proteste, a jidovului erau admiși, chiar și când se constată că nu's alegători.

Coperită sub vălul nopții mișelia și răutatea cu toate soațele ei, și-au regulat daraverile după plac: Dr. Iuliu Maniu a rămas în minoritate cu 32 voturi, respinși fiind aproape 200 alegători.

Cinste și laudă bravilor alegători, cari au stat neclintiți lângă cel ales al lor, născut din neamul românesc, sânge din sângele lor! Recunoștință și respect lacrimilor ce le-au inundat fețele sbârcite, când au fost siliți să vadă, până unde poate merge ticăloșia omenească! Laudă bravelor dame române din Blaj, cari și la plecare și la întoarcere au încununat cu flori pe ceice și-au făcut datorința în un chip așa de vrednic! Fii cinstiți ai neamului nostru fiți salutați; dragostea voastră pentru Dr. Iuliu Maniu, alipirea către steagul partidului național, entuziasmul și căldura cu care o parte dintre voi ați fost îmbrățișați la Blaj, să vă fie puncte luminoase în calea vieții noastre, cari să vă împiedece totdeauna dela ispitele celor dușmani și răi.

Rezultatul alegerilor. În momentul din urmă aflăm, că au reușit cu totul până acum 8 deputați de ai naționalităților dintre cari 6 români: *Dr. St. Pop* (Șiria), *Dr. Al. Vaida-Voevod* (Arpaș), *Dr. N. Șerban* (Făgăraș), *V. Demian* (Baia-de-Criș), *Dr. T. Mihali* (Ileanda-mare), *Dr. Vlad* (Orăștie).

Bilanțul alegerilor prezintă următoarele proporții:

Partid.	guv.	241
"	Kossuthist	40
"	Justhist	32
"	poporal	12
"	creștin-social	1
"	naționalități	8
"	fără partid (67)	16
"	" " (48)	10
"	democrați	2
"	agrari	2
Balotaj va avea loc în		17
		Total 381

Mai restează deci cam 32 de mandate

Din Rusia. Joi în 21 Aprilie Prea Sf. Sa Părintele Papa Piu X. a spedit unei delegațiuni anume cele două coroane de aur, ce le oferise pentru Icoana miraculoasă a Madonei din Censtohova. Darul papal, în valoare de multe mii, nu numai că despăgubește în mare parte dauna pricinuită prin furtul sacrileg, amintit și în „Unirea” și nedescoperit până acuma, dar confirmă inimile polonilor din tustrele împărății în devotamentul și credința lor față cu Sf. Scaun. Coronarea Madonei se va serba în 22 Maiu.

De altfel defraudările și furturile lucrurilor Sacre nu se mântuie în Rusia. În cele din urmă patru luni au fost prădate două biserici gr.-or. și mănăstirea Lavra din Moscova: paguba se urcă pe ușor la 500,000 ruble, alții zic un milion.

Tot așa de triste sunt alte știri cu privire la degenerarea morală a Rusiei. Duma actuală (un chip de parlament) a cerut între altele ștergerea pedepsii de moarte. Cererii se opuse Comisiunea Secției judecătorești, prezentând un referat critic al dlui Matiunin, din care estragem următoarele

FOIȚĂ.

Impresiuni de călătorie.

Roma, 5 Aprilie 1910.

VIII.

Iubite amice!

Ca să înțelegem cine a fost Livia și ce rol a avut ea în viața casnică a împăratului Octavian August, află de lipsă să notez, că acesta la an. 39 (în d. Hr.), când era de 24 ani, s'a despărțit de soția-sa a doua (Scribonia) și a luat în căsătorie pe Livia Drusilla, soția lui Tiberius Claudius Nero, pe care l-a silit să se despartă de ea.

Livia a avut dela bărbatul prim doi fii; pe Tiberiu, carele era în anul al patrulea, și pe Drusus, carele s'a născut în acelaș an, în carele s'a măritat după August.

August avusese cu soția sa a doua, pe Iulia.

Livia a avut dela natură multe daruri. Era frumoasă, ageră la minte și de tot politicoasă, încât s'a potrivit de minune cu el; ba în multe l-a și întrecut, astfel, că ea a avut o înrăurire foarte mare asupra lui până la moarte. Dela un timp începând, după ce i-au murit lui August prietini săi intimi, anume soră-sa Octavia, ginerele său Agrippa și fruntașul Mecenas, Livia a rămas unicul sfetnic al bărbatului său, a marelui împărat.

Pe lângă însușirile cele bune însă, Livia a avut și multe părți rele. Era de tot mândră, ambițioasă, din seamă afară viclană și răutăcioasă.

A trăit cu August 53 ani, și neavând cu el copii, în tot timpul acesta a urmărit o singură țintă, și anume, ca de următor alui August, să ridice pe tron pe unul din fiii săi din căsătoria primă: pe Tiberius ori Drusus.

De Drusus i-a plăcut lui August, dar acela a murit de timpuriu (în 9 în. Hr.) în Germania și a lăsat după sine doi fii, pe Germanicus și Claudius și o fată Livilla. Față de Tiberius încă, August a avut totdeauna un fel de antipatie. Asta o supără pe Livia. Deci și-a pus în gând, să înlăture cu orice mijloace iertate, sau neiertate, pe toți aceia, ce ar putea să-i fie cândva rivali lui Tiberiu în ajungerea la domnie.

Aici e păcatul și răutatea ei! August mai avea dela sora-sa Octavia un nepot, pe Marcel, pe carele August l-a iubit foarte mult; l-a adoptat cu gândul, ca să-i fie urmaș, și în acelaș timp i-a dat de soție (la 25 în. Hr.) pe fică-sa Iulia. Livia însă, cu ajutorul unui medic l-a înveninat încurând (la 23 în. Hr.)

Jalea lui August și a Octaviei după Marcel a fost infinită.

L-au adus din Baias, din Campania, unde murise și cu mare pompă funerarie i-au ars cadavrul pe Câmpul lui Marte. Înșuș August a ținut vorbirea funebrelă și în amin-

tirea lui a ridicat (în 11 f. Hr.) *Theatrum Marcelli*, ale cărui resturi frumoase se văd și azi la Pallazzo Orsini lângă Tiber, drept în față cu puntea, ce trece preste insula acestuia.

Când poetul *Virgilius*, a recitat înaintea familiei lui August memorabilele versuri ale epopeii sale, referitoare la moartea lui *Marcel*¹⁾, August și Octavia au fost foarte adânc impresionati și au ajuns în stare aproape afară de sine. Pentru șirurile aceste dedicate umbrei și memoriei lui Marcel, Octavia i-a dăruit poetului 15 mii de taleri.

Pe Iulia a măritat-o August a doua oară (în 22 în. Hr.) după onorabilul său coetan, general victorios, adict credincios, prietin și sfetnic intim, *Marcus Vipsanius Agrippa*, cel ce a zidit (în 27 f. Hr.) Panteonul.

Acesta mai fusese însurat de două ori și era de 41 ani, pe când Iulia numără abia 17 ani.

Cu acesta a avut Iulia trei feciori și două fete, pe *Caius*, *Lucius*, *Agrippa*, pe Iulia (cea tineră) și pe *Agrippina*.

Nepoții acestia au fost tare iubiți lui August. I-a adoptat pe rând pe toți trei și a dorit, ca unul din ei să-i fie urmaș în împărăție.

Soția sa Livia însă s'a îngrijit, să-i înlăture pe toți de timpuriu. Pe Lucius l-a repus în anul al doilea, pe Caius în al patrulea

¹⁾ Aeneidos VI. 360—387.

În țarat s'au pedepsit cu moartea:

anul 1905. = 10 indivizi

„ 1906, = 144 „

„ 1907, = 1130 „

„ 1908, = 825 „

De unde se vede, că numărul crimelor crescuse în mod îngrozitor. Iată datele referentului: Anul 1905 (dela 1 Noemvrie!) au fost neși 170 oficiali ai Statului, 110 privați; alte crime sângeroase 634.

Anul 1906 au fost:

uciși: 768 oficiali ai statului, 358 privați;
răniți: 820 „ „ „ 686 „

Anul 1907:

uciși: 1231 oficiali ai statului; 1770 privați;
răniți: 1312 „ „ „ 1734 „

Anul 1908:

uciși: 394 oficiali ai statului, 2433 privați;
răniți: 615 „ „ „ 1468 „

În total între anii 1905—1908 s'au constatat crime și deprădări sângeroase în număr de 21,645.

uciși: 2561 oficiali ai statului, 3616 privați;
răniți: 2354 „ „ „ 3998 „

Secțiunea judecătorească are dreptate respingând cererea „Kadetilor“ ruși.

Dar nici pe viitor nu e mare nădejde considerând deplorabila stare morală a tineretului din Rusia. Tinerimea polonă din regat persistă de vre-o câți-va ani în greva contra școlilor rusificatoare moscălești: religionea și școlile din străinătate suplinesc în parte lipsele educațiunii. Dar aiurea? Ancheta din anul 1909 și 1910 în școlile superioare din Petersburg, Moscva, Charkov, Jurjev, Tomsk, etc. a destăinuit unele date momentoase. 78 % al tineretului rusesc din școlile superioare trăesc în sărăcie, cheltuind deabia 9 ruble lunar; 50 % are datorii. Acestea nu ne-ar mira, deoarece „la pauvrete n'est pas vice“. Dar alta! 93 procente frecventează teatrul! 65 %—70 % al futreg tineretului

rus s'a obișnuit cu beuturile spirtoase; peste 70 % suferă de boli rușinoase, și... (în universitatea din Moscva 71 %!) mulți din junime se căsătoresc de pe banca școlară (cam 10 %—13 %). Apoi de mai observăm, că pela 70 % ai junimii rusești sunt membrii la diferitele asociațiuni politice, liberale și revoluționare, vom avea un tablou straniu de tot capabil să însufle mari griji ori și cărui pedagog cu privire chiar la tineretul din jurul său.

CORESPONDINTE.

Un iubileu preoțesc.

„Rari nantes in gurgite Vasto“.

În toila mișcărilor electorale, cari se fac cu un zor neobișnuit până acuma prin aceste părți, în 26 Maiu a. c. preoțimea din districtul protopopesc gr.-cat. a Ludușului a avut și o zi de rară bucurie sufletească, serbarea unui iubileu de 50 ani ca preot.

Venerabilul bătrân Vasiliu Suciu, parohul din Cicudul-de-câmpie b în 26 Maiu a implinit 50 ani, de când s'a sfințit de preot. Deci când în fruntea acestui raport am pus proverbiul străbun: „rari nantes in gurgite vasto“, cred că am caracterizat, cât numai se poate de bine însemnătatea acestei întâmplări. Zic întâmplare, căci sunt foarte puțin acei slujitori ai altarului dumnezeesc, cari să fie învredniciți a ajunge această vârstă onorifică, pentru că toți floarea junimei ni-o veștezim printre zidurile școlilor câte 16 ani și mai bine luptându-ne pe lângă studii, cei mai mulți și cu lipsele și alte năcazuri, ce ne mai întimpină. Eșim din școli plini de însuflețire spre a face progres

pe cariera spinosă a preoției, în care trebuie să ne apucăm de o nouă școală, ba chiar de o luptă, la care nu eram dedați. Răutatea timpului și nepăsarea, cu cari suntem întimpinați la tot pașul și în toate încercările noastre salutari, multele pretensiuni ale timpului și posețiunii noastre în societatea omenească, la cei mai mulți ne consumă mai cu totul și puterile, ce ne-au mai rămas de alungul șir de ani, ce i-am petrecut prin școli. Ne umplu copilașii, cari așteaptă îmbrăcăminte, hrană și lumină, ne ferecă lipsele, cruda moarte la mulți ne răpește soțiile, unica mângâiere, alții trebuie să ne înmormântăm fiii crescuți sau aproape de terminarea studiilor, așa încât toată viața noastră din pruncie până în recele mormânt este o luptă titanică, care pe cea mai mare parte din noi, ne repune ajunși abia la jumătatea vieții.

Venerandul iubilant este unul din aceia, carele a trecut prin toate încercările sorții. L-a părăsit scumpa-i soție de o mulțime de ani, și-a înmormântat pe toți fiii și ficele, crescuți și aproape crescuți, afară de pe o singură fică. A fost strămutat cu totul în 4 parohii, tot din cele mai slabe, cine nu putea vedea oare, că cu câte a avut de a se lupta? Și cu toate acestea dacă credința lui a fost mare și tare, Dumnezeu l-a învrednicit se ajungă încă în deplină vigoare și frumoasa vârstă de 72 de ani, din cari 50 ai preoției.

Cu totul am luat parte la serbarea acestui iubileu dintre preoții districtuali, 14 în frunte cu venerandul nostru șef Nicolau Solomon, precum și mulți inteligenți mireni, ca rude, vecini și cunoscuți. Animația a fost la culmea ei, ca în toate astfel de serbări.

Servițul divin în semn de mulțumire lui Dumnezeu s'a îndeplinit numai de 3

și pe Agrippina în al patrusprezecelea d. Hr.; pe toți în vârstă juneței dela 22—26 ani. — Pe Iulia cea tineră a făcut să o exileze (în 8 d. Hr.) pe insula Trimetus, în partea ostică a Apuliei, unde a stat 20 ani în extremă mizerie până la moarte (în 28 d. Hr.). Singur Agrippina a scăpat deocamdată, măritându-se după *Germanicus*, fiul lui Drusus, și așa nepot de fiu Liviei, pe carele l-a însoțit în Germania, mai apoi în Asia. Ambii au fost oameni vrednici și cu virtuți frumoase. Acestia au avut trei fii și 3 fete. Pe *Germanicus* l-a otrăvit în Asia (în 19 d. Hr.), iar pe soție (Agrippina), pe cei doi fii și două fete mai mari ale ei i-a omorât Tiberiu.

La an. 12 t. de Hr. muriud M. V. *Agrippa* și rămânând Iulia văduvă, August, la mijlocirea Liviei, a înduplecat pe Iulia să se mărite a treia oară după Tiberiu, deși căsătoria aceasta încheiată în an. 11 t. Hr. a fost fatală pentru ea. Iulia și Tiberiu nu numai că n'au simpatizat, ba s'au urât din suflet în totdeauna. Livia însă, ca să poată deoparte înlătură aversiunea lui August față de Tiberiu, iar de alta, ca să-i câștige voia și hotărârea de a-l adopta și lăsa de urmaș, l-a făcut pe Tiberiu să se despartă de soția sa de până aci (*Vipsania Agrippina*, fata lui M. V. *Agrippa* din a doua căsătorie, deci fată vitregă Iuliei) și să iea pe Iulia, unica odraslă alui August.

Dar căsătoria lor a fost foarte nefericită. Au trăit rău, și din pricina aceasta

au urmat multe supărări pentru August și multe rele pentru familia Iuliei, precum am văzut mai sus.

Livia, ca să ruineze total pe Iulia, n-a încetat a o înnegrî mereu la August, acuzându-o cu fel-de-fel de aventuri și relații amoroase exagerate, până și cu persoane de acelea, cari ar conspira împotriva vieții și stăpânirii lui August.

Și, e de mirat, cum a putut izbuti femeia aceea, să înduplece pe acest bărbat mare și genial, ca să nu vadă intrigele casei sale. Pre el, carele a văzut intrigi și mai mari; carele a știut să le zădărnicească toate și să facă ordine în imperiul cel vast roman. Să-l pornească până la atâta, încât să vină în senat să-și blameze el unica sa fică, pe carea a iubit-o până aci cu multă frăgezime, și acolo să spună în vileag, că pentru excesele și desfrânările ei, e silit să o trimită în exil.

Destul, că (în an. 2-lea în. de Hr.) Iulia a fost exilată pe o insulă solitară (*Pandateria*) din Marea Thirenă. De aci a fost dusă mai târziu la Rhegium și ținută în extremă mizerie, până-ce înfrântă de jale după pierderea copiilor săi, de multă supărare și rușine pentru soartea sa, a murit (în an. 14 d. Hr.)

Astfel i-a succes mamei vitrege să curețe dintre cei vii pe toți consăngenii mai deaproape ai lui August, afară de *Caligula* și *Iulia Agrippina*, copiii cei mai mici ai lui *Germanicus*; și astfel i-a asigurat fu-

lui său Tiberiu calea spre domnie; dar în acelaș timp a inaugurat un sistem de domnire despotice și tiranic în curtea Cesarilor.

Tactica aceasta nefericită a ei a format o școală de demoralizare, care a trecut la fiul său Tiberiu și dela acesta s'a perpetuat în mod fatal, aproape la toți împărații Romei, până la apunerea imperiului.

Puțini sunt, cari au sfârșit cu moarte naturală. Cei mai mulți au fost uciși de ostașii pretoriani, conduși de intrigi meschine și interese josnice materiale.

În vara anului 14 d. Hr. având Tiberiu să plece la oștire în Iliria, la sfatul Liviei, August deși bolnăvicios, a plecat să-l însoțească până la Brundisium. Dar, pe cale făcându-i-se mai rău, dela Beneventum s'a întors până la Nola, unde a murit (în 19 August).

Livia a ținut în secret moartea lui, pânăce Tiberiu s'a relators la Roma și a luat în stăpânire deplină frânele domniei.

A mai trăit încă 15 ani în văduvie și a murit în vârstă de 86 ani.

August a adoptat pe Livia prin testament și a primit-o în familia Iulia, dându-i epitetul de *Augusta*, ceea ce are însemnare analoagă cu *Maiestate*. De aci vine, că Livia după moartea lui August a luat numele de *Iulia Augusta* și sub numele acesta ocure între statuetele cele multe și frumoase, ce se văd în diferitele muzee de antichități din orașele Italiei.

(Va urmă.)

preoți din cauză, că biserica e foarte mică. Ca lector a servit însuși nepotul iubilantului clericul Moldovan. Cuvântarea ocazională a ținut-o confratele preot din Cicud a Ioan Bozdoc. Poporul carele se vede că iubește foarte mult pe iubilantele încă a fost reprezentat foarte bine la serviciul divin, deși acum decurge săpatul cucuruzului.

După serviciul divin și urările îndatinate ne-am așezat la masa bogat încărcată cu de toate a vener. iubilante. Cătră finea mesei notarul districtual Vasiliu Suci, preotul din Căpuș, a făcut propunerea bine nimerită, ca în loc de cadou pentru iubilantele să se facă o colectă la augmentarea fondului cultural arhidiecezan din Blaj. În timp de 1/2 oră s'a subscris și contribuit 130 coroane, cari s'au predat propunătorului, ca se le administreze la destinațiunea lor. Se înțelege de sine, că nici toastele însuflețite n'au lipsit. După cari între urări cordiale de bine, ne-am despărțit de iubilante și ferecați de iubirea lui colegială, ducând fiecare câte un dulce suvenir și dorindu-ne unul altuia să-i ajungem urma. După 4 oare p. m. ne-am depărtat pe la ale noastre.

Un participant.

Adunarea congregațională a comitatului Turda.

Începutul organizării noastre pe teren politic în comitatul Turda-Arieș, dacă în alta privință nu și-a adus încă roadele așteptate, a produs o mai viuă mișcare în pătura intelectuală și un interes mai mare față de chestiunile ardente și de actualitate ce privesc viața internă comitatensă.

Ca un participant Vă comunic, că la adunarea ordinară de primăvară a congregațiunii, convocată pe 19 l. c. în Turda, cu un program bogat de 385 puncte, sub conducerea Venerabilului protopop gr.-cat. a Ludoșului P. On Nicolae Solomon, prezentându-se: Iovian Mureșan, protopop gr.-or. în Turda, Nicolae Rațiu, paroh gr.-cat. Turda, preotul gr.-cat. a Lechinței-de-Murăș Ioan Boeriu și alți câțiva membrii din numărul mic de 15 a celor îndreptățiți, au dovedit simțul cald și interesul viu ce-l poartă binelui și culturii poporului român.

La cel mai însemnat punct din program: „Raportul vice-comitelui despre activitatea dezvoltată în cursul anului 1909” să ridică la cuvânt preotul Ioan Boeriu și după cât i-am putut urmări vorbirea, află unele părți vrednice a fi notate ca dovezi de persecuția căreia sunt expuse școlile confesionale române de pe teritoriul acestui comitat.

După introducerea îndată arată cu date autentice statul școlilor confesionale române din comitatul Turda-Arieș, din apropiatul trecut, cari au fost în număr de 116 față de 64 de stat, cu 139 învățători români față de 104 de stat. Acest număr de școli române a fost redus treptat din an în an, sporindu-se de altă parte numărul școlilor de stat, sporite în urma cercetărilor disciplinare introduse contra învățătorilor români, cari cercetări și-a ajuns recordul în anul 1908 când din numărul total a învățătorilor disciplinați în întreaga țară, au căzut jumătate pe un singur comitat al Turda-Arieșului; (pretinzându-se înainte de intrarea în vigoare a legii școlastice din 1907 maximul recerintelor, pe când nici nu s'au împărțit cu

nimica ajutor din bugetul ministerului de culte și instrucțiune publică crescut recent dela 51 milioane la 90 milioane coroane), spune mai departe, că e legătură între persecuțiile ce le îndură școlile române și între colonizările vaste de pe teritoriul acestui comitat, făcute tot cu bani de a țării, prin ce s'a subtras locuitorilor haștinași români condițiile de existență materială și influință politică.

Măhnit constată și-și exprimă revolta sufletului, că în anul 1909 *din școlile rămase să mai închid în rate*, odată 2 școli, apoi 3 școli române, iar preste capul alor 2 școli atârnă sabia lui Damocle. Să admoniază a treia oară 5 școli, a doua oară 7 școli și prima oară 10 școli, iară în cercetare disciplinară să trag 16 docenți români. Documentează dreptul natural la dezvoltarea culturală conform proprietăților noastre etnice și înfierăază acest sistem de persecuție a școlilor noastre.

Pretinde ca la gimnaziul de stat ce s'a înființat în Turda, după ce toți locuitorii acestui comitat contribuiesc prin repartiziune la susținerea aceluia și este cercetat și de fiii poporului nostru, să fie introdusă o catedră și pentru limba și literatura română. Reprobă lupta culturală începută cu capii bisericilor române, a căror nizuință supremă e nutirea dragostei între fiii săi, ca astfel să-și poată iubi și pe deaproapele, pe conțetățenii patriei comune, și cari sunt îngrijați ca aplicarea legii școlare, de însemnătate aproape istorică, să nu lase urmele vindictei executorilor ei.

Resoluțiune bărbătească a caracterizat altcum întreaga-i vorbire, ascultată cu deosebit interes și nănteruptă decât la acestea trei puncte schițate: amintirea numărului școlilor române închise, pe cari membrii le-a aflat de prea puține, strigând, „că toate ar trebui închise”, și la amintirea colonizărilor cu banii țării, precum și introducerea și sistematizarea unei catedre pe seama limbei române la gimnaziul de stat din Turda.

După aceasta mărturisire publică și accentuare a pretenziunilor poporului român de pe teritoriul acestui comitat, o însemnată parte a timpului debaterilor a ocupat răspunsurile date de unii preoți reformați și vice-comitele, cari de sine înțeles au calmat spiritele atâtea și șoviniste, cari să nutresc din un monopol pe contul majorității populațiunii române.

Resolut și-a apărât, în concret și protopopii Iovian Mureșan 2 școale amenințate precum și dreptul limbii române în afacerile bisericesti școlastice.

La celelalte puncte am avut priveliștea luptelor acute între taberile partidelor diferite remarcând cu regret că locul devenit vacant în urma abzicerii unicului membru român din comisiunea administrativă nu s'a mai putut implini cu un alt membru român.

Un participant.

Situația clerului în România.

Cred a fi de interes pentru on. cetitori ai »Unirei« a cunoaște din izvor aproape oficial, situația actuală a clerului bisericii autocefale române. Știu, de când trăiam și eu în Transilvania, că cei mai mulți, 90% nu numai din cărturarii laici, dar și din cler nu cunosc, decât din auzite, din povești această chestiune. Iată de ce m'am

bucurat, când am cettit în revista populară »Albina« *) din București sub semnatura dlui N. Rădulescu-Niger, niște notițe aproape complete asupra chestiunii acesteia. Și dl N. R. cunoscutul scriitor popular de aci, este funcționar superior la administrația centrală a »Cassei bisericii« din regat, prin urmare datele dsale se pot privi ca și oficiale. Voiu extrage din aceste date ceea ce ni-se pare de lipsă pentru clarificarea situației clerului de aci din România.

Până la a. 1893, clerul trăia în mijlocul poporului, numai din mijloacele, ce i-le dă el și din agricultură. Pământurile, în acest scop au fost date prin legea lui *Cuza Vodă* de improprietățire generală din 1864 pentru fiecare preot pe atunci în viață, la bisericile în ființă. Situația aceasta a fost mult îmbunătățită prin »*legea Clerului*«, făcută la 1893 de dl *Take Ionescu*, pe atunci ministru al instrucțiunii și cultelor. Prin legea aceasta s'au creat parohiile, s'a regulamentat folosința pământurilor bisericesti și s'au făcut preoților salarii potrivit titlurilor de studii ale clericilor.

Astăzi clerul românesc se pregătește în 2 seminarii de stat, unul la București și altul la Iași și în seminarul »*Nifon Mitropolitul*« din București, câteși-trele cu câte 8 clase, va să zică, un fel de gimnazii superioare, cu caracter religios. Din absolvenții acestor seminarii, cei mai distinși trec la facultatea de teologie din București, facultate cu patru ani de studii și coordonată cu celelalte facultăți ale Universității de aci. Absolvenții facultății trec apoi examenul de *licență în teologie*, titlu academic echivalent licenței dela celelalte facultăți, în afară de facultatea de medicină, unde s'a fost introdus doctoratul dela început, pe când la facultatea de drept și de filosofie abia s'a introdus în anii aceștia. Dar înainte de înființarea facultății de teologie (a. 1886) și pare-mi-se până la 1893, cea mai mare parte a preoților se pregătia prin seminariile eparhiale de 4 clase, care aci nu mai există seminare așezate pe lângă cele 6 eparhii (dieceze): a Râmnicului Vâlcei, a Argeșului, a Buzeului, a Dunării de jos (Galațului), a Hușilor și a Romanului, căci pe lângă ambe metropoliile (București și Iași) înființau seminarii de atunci cu 7 clase (după cum erau și gimnaziile superioare, care numai dela 1898 s'au făcut cu câte 8 clase.

Acuma iată situația actuală a clerului și a bisericilor, după dl N. R. N.:

I. În întreaga țara sunt 3405 parohii rurale.

a) La aceste biserici servesc: 1. 2531 preoți parohi de gradul I. (cu 4 clase seminariale); 2. 659 parohi de gradul II. (cu seminar complet); 3. 57 parohi licențiați în teologie; iar restul de 158 sunt parohii vacante. 4. Preoții, care la aplicarea legii din 1893 au trecut peste numărul parohiilor, s'au numit supranumerari, — un fel de »capelani«, care în număr de 702, servesc la biserici filiale (din cuprinsul parohiilor); deci numărul total al preoților rurali (sătești) azi în ființă este de 3949.

b) Parohii urbane sunt în număr de 366. La bisericile acestea slujesc: 1. parohi de gradul I. în număr de 181; 2. parohi de gradul II. 29; 3. licențiați 89; 4. preoți su-

*) »Albina« Nr. 28 din 11 Aprilie 1910.

Partea literară.

Icoane din luptele Bisericii.

de I. Roşiu.

(Continuare).

87

Deodată cu ocuparea Ardealului de către Austriecii catolici: reapar şi călugării, ca din fundul pământului.

Vlădicul Atanasie în actul Unirii datat în Alba-Iulia la 21 Martie 1697 se îngrijeşte, ca pe lângă preoţi, să se împărtăşească şi „călugării de ritul grecesc“ de aceleaşi privilegii şi drepturi ca şi celelalte religii primite (T. Cipar: Acta et fragm. p. 82).

În săborul dela 1700, dintre cele 28 canoane nici unul nu pomeneşte despre călugări; în cel din 1725, însă deja can. 3 opreşte pe credincioşi — sub grea pedeapsă — de a merge să-şi slujească liturghia la acei „nişte călugări, cari se află la unele mănăstiri, de nice se ştie, sunt preoţi adevăraţi şi au slobozenie a sluji sfinţele taine bisericeşti, au ba...“ (I. M. Moldovan. Acte sin. II. p. 109). Evident starea decăzută, în care i-au împins calvinii cei cu „evangheliul curat.“

Săborul dela 26 Ianuarie 1738 sub Inocenţiu M. Clain se ocupă mult de chestia restaurării mănăstirii din Blaj.

Clain n'a avut norocul să-şi vadă visul cu ochii, căci dânsul plecă încă în 1745 la Roma, iar mănăstirea s'a reactivat sub fostul său Vicar: Episcopul de apoi: Aron în 1747 (Vezi: Dr. Aug. Bunea: Episcopii P. Aron şi D. Novacovici p. 277), când se aşezară din nou călugări basiliani şi în mănăstirea aceasta.

Aci s'au deschis apoi primele adevărate şcoli româneşti şi s'a aprins acea sfântă lumină românească, care, în scurtă vreme, pătrunse toate păturile românismului — trecând mai târziu până preste munţi şi spintecând cu razele ei de căldură providenţială şi întunecata epocă fanariotă, sub care gemeau, acum o sută de ani, fraţii noştri liberi din regatul lor de azi.

Mănăstirea blăjană a basilicilor numită şi Mănăstirea sf. Treimi, are pe paginile istoriei noastre un mare şi glorios trecut. (Vezi şi Dr. Al. Grama: Instit. Calvineşti p. 403), pe care însă azi l-a predat mulţimei de şcoli blăjene.

Subliniem, că aceşti călugări au făcut pentru noi Români de pretutindenea neasemănat de mult!

Şi dacă totuşi mai târziu şi cu deosebire azi nu putem încreştă lucruri grandioase despre viaţa şi activitatea călugărilor de aci, din cari azi numai o slabă rămăşiţă mai avem: această împrejurare sigur nu nefolosului lor trebuie să se ascrie, ci vremilor noastre maşterse, cari nu produc decât prea puţini bărbaţi cu umilinţă şi simt de jertfă suprafirească. N'ar strică să se întrupeze cât mai iute zelul, cu care s'a pornit mai nou, sub egida episcopului modern din Lugoj Dr. V. Hossu, un curent sănătos de a reactiva baremi încă o mănăstire de basilici — mai vărtos în vederea misiunilor populare — şi așa poporul nostru, fără deosebire de cultură, pe locuirea adeseori, durere, dimpreună cu preoţii, e atât de lănced, încât, zău, ni-se impune şi prea imperios să ne desmetecim, ori pe o

cale ori pe alta, dar cât mai încurând din letargia de azi.

Aceasta ar fi să fie un puternic acumulator purtător de viaţă vecinic proaspetă pentru lipsurile noastre sufleteşti ale tuturor, ori cu alte cuvinte: o fortăreaţă superioară pururea trează, în care nişte apostoli agili „purtaţi de dubul lumii evangheliei lui Hristos (V. A. Şaguna: Comp. de Drept Can. p. 163) ar face nepreţuite servicii vieţii noastre spirituale prea stătute.

A mai stă cu mâinile în piept, aşteptând, ca şi străbunii noştri auguri, semne de pe altă lume şi atunci, când se clatină deja solul sub noi: ar fi cel puţin o naivă amăgire de sine, pe când vremea trece ca fulgerul deasupra noastră, tot mai departe răpindu-ne în spre ruină.

Pentru ceice, în inima lor profană, ar bagateliza însemnătatea şi momentuositatea unei curate instituţii călugăreşti, steie aci ca merite neperitoare ale călugărilor pe tărâmul cultural al omenimei următoare: Ei au străformat primitiva viaţă bohemă a omenimei războinice şi neculte în traiu liniştit, legându-o de cămin stabil familiar, în centrul căruia nervul de viaţă a fost — şi ar trebui să fie şi azi — munca şi rugăciunea. Pentru înţelegerea cuvenită apoi, că ce înseamnă căminul stabil pentru întreaga noastră cultură de azi cu ştiinţa şi arta ei, — nici nu ne mai luăm voie de a grăi, într'atâta e de evident. — Tot aceşti călugări au fost tutebietorii satelor şi oraşelor de azi; dela dânsii se datează tamazlăcul cu prăsila de vite, şi tot dânsii au fost cei dintâi economi şi industrieşi. — Nu puţini dintre dânsii s'au distins în arhitectură, pictură, cânt, muzică şi poezie; iar în vremurile, când nime altul nu-şi bătea capul cu literile, dânsii au fost, cari, copiând, au păstrat pe seama noastră, a epigonilor, cele mai frumoase produse ale scriitorilor antici. — Dacă mai adaugem cătră toate aste, că arta şi ştiinţa, împreună cu necontestabila lor influinţă morală în omenime: până în ziua de azi repoartă nenumărate elogii din partea întregii lumi cu judecată, — am arătat în limite vagi: ce înseamnă în concertul lumii nişte bune orduri călugăreşti. Acestea deci — spre luare aminte.

La noi, precum notarăm, misiunile populare le-ar reclama mai tare! Dar şi până când se vor putea organiza aceste misiuni permanente, rămâne vecinic datorinţa preoţilor — mari şi mici, fără deosebire, sub grea răspundere — ca „cu crucea'n frunte“ să vestească fără preget, până la suflarea de pe urmă, sus şi tare Cuvântul Evangheliei, restaurând — pe cât le permite cercul de activitate — toate întru Hristos, sub prestigiul ocrotitor al Sfinţelor Taine mântuitoare: doar de aceea samă li-s'au hărăzit acestea.

Ei, sârmani calvini, — când vor pricepe şi dânsii, cu tot „evangheliul lor curat“, şi lucruri de acestea?!

După-ce văzurăm manifestarea zilnică a bisericii noastre ardeleno considerată: în viaţa şi manifestarea preoţilor şi a popoului credincios, — având deja o icoană oareşcare despre influinţa calvină, — întoarcem teza şi o privim din alte trei puncte

de vedere, prin prisma cărora se pătrunde, analizează şi luminează mai la înţeles viaţa unei biserici: considerând anume puterea ei dogmatică, administrativă şi juridică sub influinţa calvină.

Despre puterea ei dogmatică ce-am zice?

Ştim anume, că principiul protestant de credinţă e, că fiecare om îşi scoate şieşi, singur, legea creştinească din Sf. Scriptură, fără să fie avizat la vre-o putere magistrală bisericească.

Astfel se presintă pentru dânsii „libera cercetare a Evangheliului“. —

Că apoi ei fuşişi până unde au ajuns cu acest punct de mănecare în ale credinţei şi întrucât se mai ţin şi azi de acest principiu, e iarăşi altă întrebare.

Nouă ni-e destul să ştim aci, că de principiul acesta nu s'a putut ţineă nici măcar însuş Luther, care l-a pronunţat pentru primadată, deşi era un mare geniu — L-am pomenit deci acest principiu aci, numai ca să motivăm, pentru-ce nu avem de tractat prea mult şi în special despre partea magistrală a bisericii româneşti din Ardeal sub calvini.

Organul suprem al puterii dogmatice — întru cât poate fi vorba şi despre acesta — pe vremea chestionată a fost şi la Români „chiar ca şi la calvini, Săborul mare, în care, afară de mitropolit, luau parte protopopii ţării şi uneori şi preoţii mai aleşi, — cu deosebire la alegerea episcopului“.

Comitetul permanent al săborului acesta îl constituiau: „juraţii scaunului“, titorii mitropoliei“ (Zaonic V. T. Cipar Acta et fragm. p. 257), şi notarul săborului, aleşi aproape toţi dintre protopopi — dupăcum vom mai vedea.

Săborul mare se celebră cel puţin odată pe an la conchemarea şi terminul, lansate de mitropolit, respective de notar, — sau în lipsa acestuia: de titori şi juraţi — mai ales, când „mitropolitul“ eră sub acuză.

După canoanele dreptului oriental sinoadele mari, ecuivalente Săborului mare calvinesc, — două, şi aceste prescrie hotărât, nu ca-şi la calvino-români „cel puţin odată pe an“ — se convocau numai de cătră mitropolit; despre notar ca substitut al mitropolitului ori despre alţii convocatori nici vorba (V. M. Theodorian: Dreptul Canonic Oriental, Bucureşti 1906. II. p. 248.)

La cas, de „mitropolitul“ eră ocupat, săborul se conchemă şi fără dânsul; ba aveă putere a chiar depune pe mitropolit.

Avem doar pildă concretă în judecarea şi depunerea lui Sava Brancovici la 1680 sub Apaffy (T. Cipar: Acta et fragm. p. 234).

Săborul se ţinea de regulă sub auspiciile principelui, care în conţelegere cu superintendentul calvino-magiar priveghiau dinadins, ca săborul Românilor să purceadă întru toate amăsurat postulatelor calvineşti.

Între astfel de grilajuri se statoriau normele de mănecare în ale învăţătorei „ortodoxe“. — E uşor deci a conchide, cam ce fel de vederi pravoslavnice s'a putut cristalisa în sinoadele acestea.

Decisiunile săborului, după-ce erau mai întâiu supuse revisuirii superintendentului magiar (Dr. Bunea: Vechile Episcopii....

p. 125) erau publicate de către „mitropolit“ clerului și poporului (Dr. Al. Grama: Inst. Calv. . . p. 448).

Săborul acesta mare, prin urmare, nici în ceia ce privește persoanele îndreptățite spre a lua parte la sinod, nici în ceea ce privește însușirile de drept și purcederea ale lui, de fel nu consună cu sinoadele orientale, mai vărtos: nu cu săborul mare oriental, care însemnă cu totul altceva și era atât de nivelat față de porodița calvino-română, încât numai episcopii îl constituiau (V. A. Șaguna: Comp. de dreptul canonic ed. II. Sibiu 1885 p. 107): ceea-ce — nime nu va negă, că — înseamnă o lume de deosebire.

Săborul mare chestionat al Românilor ardeleni e leit „Synodus generalis“ al calvinilor.

Așa în el, văzurăm, că se alege și depune, la casa de lipsă, mitropolitul: chiar pe cum puteau alege și depune calvinii pe Superintendentul lor, căci în ambele sinoade (calvino-român) mitropolitul resp. superintendentul era numai primus inter pares, pe care îl puteau astfel judeca protopopii-jurații și — titori oricând.

În pomenitul săbor mare ardelean se pertractau cauzele procesuale, se întăreau protopopii, se grija asupra averii bisericești și se exercia privilegiul cel mai mare: de-a pronunța cea mai aspră dintre pedepse: ex-comunicarea cea mare, — toate pe o formă în biserica română de atunci și cea calvină.

„Pravila“ nu cunoaște astfel de sinoade orientale.

În săboarele orientale se desbat între altele, chestii liturgice și cristalizează norme canonice (M. Theodorian Dreptul Can. Or. I. Buc. 1905 p. VI): despre cari însă în săboarele mari ale Ardelenilor nu prea aflăm să se amintească, deoarece aci nu era vorba despre liturgie ca atare de fel, nici despre canoane proprii, căci canoanele erau voința superintendentului calvino-magiar.

Ne putăm astfel vorbi despre o genuină auctoritate doctinară în săborul mare, — îl considerăm mai mult numai sub raport administrativ. Forul administrativ era de două feluri: mare și mic, dupăcum cădea în competența săborului mare ori mic.

Am înșirat deja mai sus organele săborului mare, și între aceste am pus la primul loc pe mitropolit. — Am pomenit apoi și despre vaza mitropolitului.

Pe mitropolit, ales de preoți și protopopi în săborul mare, îl întăria principele, dar numai, dacă primia și „condițiunile“ calvine 15 resp. 19 la număr (P. Maior: Ist. bis. rom. pp. 72 uu).

Mitropolitul astfel ales luă cu sine, de mărturie, câte doi protopopi și trecea cu dâșii în România spre a fi sfințit întru viădic din partea exarhului „Ungrovlachiei și al plaiurilor“.

Principii calvinii priviau în sfințire o simplă formalitate și o tolerau numai din considerare față de popor, care s'ar fi înstrăinat altcum de către „mitropolitul“ octroiat.

Și această părere a noastră e cu atât mai probabilă, după-ce d. p. despre Simion Ștefan, cel dintâiu episcop întărit pe lângă condițiuni, se susține pozitiv, că nici n-ar fi trecut munții pentru a fi sfințit la Târgoviște (V. N. Iorga: Sate și preoți. . . p. 55.) ca-și ceialalți înaintași și urmași ai săi.

Mitropolitul — subliniem — numai întărit de principele calvin își putea exercia jurisdicțiunea.

Datorința mitropolitului — afară de presidial în săboarele generale — era „să târcăluască pe protopopi, purtatu-s'au bine în deregătoria lor și cum au trăit cu cuvântul lui Dumnezeu între creștini și cu lucrul despărtenilor și cu adăul țării, ce este a bisericilor, așiderea și popii cum s'au purtat cu casa ca și cu fomeia sa. Așiderea și pe mireni, cum țin la biserică, cum cinstesc cuvântul lui Dumnezeu și pe popi, asemenea și venitul au plata popilor, unde cum se va cuveni, să caute și alte lucruri ce vor fi de lipsă să caute“ (P. Maior Ist. bis. rom. V. T. Cipar acta et fragm. pp. 146 u).

Tot dâșul administrează averea bisericii și face forul de instanța a doua a judecătorei (Dr. Al. Grama: Inst. calv. p. 459).

O prerogativă specială a mitropolitului era, că primia tot mereu dela principele împuternicirea de-a pretinde câte „un florint“ pe an dela fiecare preot (T. Cipar: Acta et fragm. . . p. 69).

Despre neputința mitropolitului în fața săborului mare s'a vorbit deja; — deci mai cu seamă punctul acesta, precum și amestecul principelui calvin în afacerile mitropolitane: arată enorma deosebire între vaza mitropolitului din Ardeal și între obișnuita vază metropolitană menținută în dreptul oriental.

Despre episcopi sufragani nici nu putem grai, căci aceștia erau incompatibili cu principiul de organizare al calvinilor. Chiar de aceea s'au și îngrijit marinimoșii calvini să-i repue cât mai curând (Dr. Al. Grama: Inst. calv. . . p. 248).

(va urma).

ALBUMUL BUNEA, e pus sub presă și în curând va apărea. Să poate comandă dela autori precum și dela Librăria seminarului Teologic din Blaj.

Bibliografie.

A apărut:

Principii morale sau etice ale religiei creștine, pentru școlile medii și institutele pedagogice de Dr. Vasile Suciu, prof. de sf. teologie și de religiune la gimn. sup. Cu aprobarea Superiorității bisericești. Balázsfalva—Blaj 1909 Tipografia și Librăria Seminarului teologic gr.-cat. Prețul: 1.60+10 fill. porto. Se află de vânzare la Librăria Sem. teol. gr.-cat. din Blaj.

Principiile fundamentale sau generale ale religiei creștine, pentru școalele medii și institutele pedagogice de Dr. Vasile Suciu, profesor de sf. teologie și de religiune. Prețul: 1 cor. 20 fil. Se află de vânzare la Librăria Seminarului Teologic gr.-cat. din Balázsfalva—Blaj.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof. vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5.3.00 vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5.30

2. Teologia dogmatică Specială. vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația.* fco. 7.30 cor. vol. II. *Sacramentele și Eschatologia.* fco. 7.30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1.50
Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc e permis să se poată procura aceste cărți din cassele bisericești pentru biblioteci. — Să află de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

PSALTIREA Profetului și Împăratului DAVID.

Prețul: crudo 2.20, leg. în pânză 3.— leg. în piele 4.— Se află de vânzare la Librăria Seminarului teologic din Blaj.

Procent, Promil, Interes, și Teoria conturilor curente, ediția a II-a de I. C. Panfu, profesor la școala superioară de comerț, o carte de specialitate. Prețul este 3 coroane.

„Vatra familiară“, îndemnuri și sfaturi pentru vieța casnică, ediția II, revăzută și întregită, edată de Societatea de lectură „Inocențiu Micu Clain“ a teologilor din Blaj. Această cărtică, în prima ediție a fost primită cu multă simpatie de obștea cetitoare. Dovadă împrejurarea, că în cursul alor 3—4 luni s'a epuizat cu totul. Cu aceeași simpatie a fost primită de presă și de cercurile literare competente și a doua ediție, care se înfățișează în formă premenită. S'a revăzut cu grije și s'a întregit, lărgindu-se și îmbogățindu-se părțile, cari s'au relevat mai sărace. S'a stărunit mult, ca să fie cât mai românească sub toate privirile. Și, în chipul acesta, se pune la îndemâna publicului mare, o carte, care merită toată luarea aminte și o răspândire cât mai largă.

Se află la toate librăriile românești și la societatea „Inocențiu Micu Clain“ în Balázsfalva—Blaj. Prețul 30 bani.

În „Biblioteca populară a Asociației“, nr. 36 a apărut *Floarea soarelui*, legendă de Ștefan Cacoveanu. Această legendă în versuri e una dintre cele mai frumoase creațiuni în limba populară a literaturii noastre. Pe lângă forma populară ea intrunește și înalte calități artistice.

Broșura cuprinde 39 de pagini și se vinde numai cu 20 de bani. O recomandăm cu căldură în atențiunea cetitorilor noștri.

„Sădirea și cultivarea viei“

de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 filleri porto. Se poate procura dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

Istoria Patriei

pentru școalele populare

de Iosif Marian, învățator gr.-cat. aprobată de Ministrul de culte și instrucțiune publică cu Nr. minist. 112483 din 17 Noemvrie 1909. Prețul 80 fil. Să află de vânzare în Librăria Sem. teol. din Balázsfalva—Blaj.

Ministerul r. Ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinul său din 15 Ianuarie 1910 Nr. 144113—1909 a aprobat:

1. **Orarul general și particular pentru școlile primare cu 1, 2 și 3 învățători.**

2. **Planul de învățământ și îndreptarul metodic.** pentru școlile primare din Provincia Metropolitană gr.-cat. de Gyulafehérvár-Fogaras—Alba-Iulia și Făgăraș. Aprobate din Conferința Episcopescă, ținută în 7 Septembrie st. n. 1909 Nr. 6693.

Balázsfalva 1909. Tipografia Seminarului teologic gr.-cat. — Opul întreg 4 cor.

Orarul se vinde:

Pentru școlile cu un învățător — 80
 " " " doi " 1:20
 " " " trei " 1:60

plus 20 *fil. porto* pentru fiecare.

La comandă să se spună apriat, că se dorește un orar pentru școala cu un învățător, ori cu mai mulți învățători — Altcum se trimite întreagă colecția, ce costă 2:30 cor. franco.

Atragem atențiunea oficiilor protopopești și parohiale, precum și a învățătorilor noștri din Arhidieceza de Gyulafehérvár-Fogaras—Alba-Iulia și Făgăraș, dieceza Szamosujvár Gherlei, Nagyvárad—Orăzii mari și din dieceza Lugos—Lugoșului asupra hotărârii conferinței Episcopicești din 7 Septembrie 1909. Nr. 6693; prin care atât *Orarul*, cât și *Planul de învățământ și îndreptarul metodic* sunt obligatoare pentru toți.

Comande se pot face la **Tipografia Seminarială.**

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL.

Cel mai războinic voevod, ne apare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la **Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj.** — Prețul tabloului cor. 1:50 fil.

Dintre tablourile pictorului *Th. Aman*, unul din cele mai sugestive este acela intitulat:

SFÂNTA ȘI MAREA VINERI A PATIMILOR.

E de dorit ca o asemenea operă de mare merit să se afle în casa oricărui român iubitor de frumos. Se află de vânzare la **Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj.** — Prețul tabloului cor. 2:10.

Proprietar-editor: **Aurel C. Domșa.**

Redactor respnz.: **Augustin Gruția.**

Stă să ți-să prăpădească

copilul cel mic?

Dă-i **oleiul de pește Emulzia SCOTT** și cu bucurie vei vedea, că starea lui îndată să întoarcă spre bine, dă spre desvoltare și devine vesel.

La cumpărarea Emulziei, luați samă să aibă marea de scutire alui Scott: Pescarul

Emulzia SCOTT

a întors adeseori părinților pe copiii lor iubiți, dela poarta morții!

Emulziunei-SCOTT

e cea mai distinsă, atât ca curățenie cât și ca mistuire și efect repede!

Emulzia SCOTT e cea mai distinsă!
Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fil.

== Să capătă în toate apotecele. ==

48/1910.

(39) 1—1

Concurs.

Întreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea școlii gr.-cat. în Berind prin aceasta se reacearcă să-și mențină ofertele în scris însoțite de cautiunea de 1000 Cor., adică una mie Coroane la curatoratul parohiei gr.-cat. din Berind cel mult până în 14 Iunie 1910 la 2 oare p. m.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Operatele despre acestea lucrări și anume: formulariul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese și planul aprobate de Preaveneratul Conzistor Metropolitan la 7 Maiu 1910 sub Nrul 9448 se pot studia zilnic la oficiul parohial gr.-cat. din Berind între oarele 8—12 a. m. și 2—6 p. m.

Licitatiia publică minuendă se va ține în 14 Iunie 1910 la 2 oare p. m. în școala gr.-cat. din Berind.

Berind la 29 Maiu 1910.

Basilii Pop,
paroh.

Vasile Jucan,
curator pri mar.

A apărut: **Elemi Népiskola Értésítő Könyvecské** — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto

Se află de vânzare la **Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.**

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

==== SIBIU ====

Strada Cisnădiei 5. Strada Cisnădiei 5.

==== recomandă ====

☞ **Asigurări împotriva focului** ☜

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

☛ **Asigurări pe viață** ☚

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix; asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției
 == (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte, ==

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1909	K.	4,831,168-13
Capitale asigurate pe viață achitate	"	4,571,035-51
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1909	foc	112,045-412 =
Fonduri de întemeiere și de rezervă	viață	10,847,132-—
	"	2,309,387-—

☛ **Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.**

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în
 == serviciul institutului. ==

(2) 19—52

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnători de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

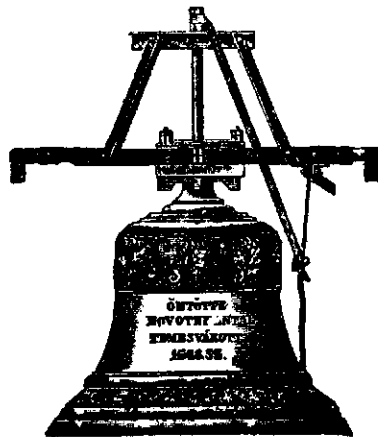
3) 19—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote lutreji armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarcă cu ușurință în ori ce parte. Indată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

☛ clopotele gaurite ☚

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimis la cerere gratuit și franco.